

Сергій ДАВИДЧУК

аспірант,
Поліський національний університет,
м. Житомир

Наталія ДАНИЛЬЧУК

здобувачка вищої освіти ОС «магістр»,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Поліський національний університет,
м. Житомир

Науковий керівник:

Дмитро ДЕМА

канд. екон. наук, професор,
Поліський національний університет,
м. Житомир

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ – ВАЖЛИВЕ ДЖЕРЕЛО ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Для успішного розвитку сільських територій необхідні фінансові ресурси. Реформа органів місцевого самоврядування, яку називають реформою децентралізації, надала можливість місцевим органам, зокрема територіальним громадам значну фінансову автономію. Отримавши від центральних органів влади значні повноваження на місцевому рівні, територіальні громади можуть більше впливати на систему місцевого оподаткування та використання зібраних від місцевих податків і зборів доходів на розвиток своїх територій.

У відповідності до Податкового кодексу України до місцевих податків належать податок на майно та єдиний податок, а до місцевих зборів: туристичний збір та збір за місця для паркування транспортних засобів [1]. Таким чином перелік місцевих податків та зборів визначено центральними органами влади. На сьогодні, органи місцевого самоврядування можуть лише встановлювати ставки місцевих податків та зборів в тих границях, які визначено Податковим кодексом України. Місцеві органи не можуть самостійно визначати об'єкти оподаткування на місцевому рівні та надавати податкові пільги окремим платникам податків. Звичайно, з нашої точки зору, це не значний перелік місцевих податків та зборів, і він реально не може відобразити особливості відповідних територіальних громад в системі місцевого оподаткування. Було б логічним саме місцевим органам влади надати можливість самостійно встановлювати місцеві податки та збори та визначати термін їх дії. Разом з тим, після реформи децентралізації відбулися певні позитивні зміни щодо збільшення податкових надходжень до місцевих бюджетів, незважаючи на війну (табл. 1).

Дані таблиці 1 показують, що в 2022 році до місцевих бюджетів надійшло на 38,1% більше доходів від місцевого оподаткування, в порівнянні з 2020 роком. Аналізуючи динаміку та структуру податкових надходжень від місцевих податків та зборів слід відмітити, що практично фіскальне значення для бюджетів територіальних громад мають податок на майно та єдиний податок. В структурі податкових надходжень до місцевих бюджетів в 2022 році їх доля перевищувала 99%. Зростання надходжень від податку на майно та єдиного податку свідчить про зростання підприємницької діяльності на сільських територіях та є для них важливим джерелом фінансових ресурсів.

Місцеві збори та транспортний податок практично не мають ні фінансового, ні фіскального значення для місцевих бюджетів, особливо місцевих бюджетів сільських територіальних громад. Можна стверджувати, що більшість сільських та селищних громад не мають таких об'єктів оподаткування на своїй території, як автомобілі вартістю понад

375 мінімальних заробітних плат та туристичної інфраструктури. Щодо збору за місця для паркування транспортних засобів в сільській місцевості, слід відмітити, що інформація щодо цього збору, яка розміщена в Інтернеті сільськими територіальними громадами свідчить також про відсутність такого об'єкта оподаткування на місцевому рівні.

Таблиця 1

Динаміка та структура місцевих податків та зборів України у 2018-2022 рр.*

Види податків	2018 р.		2020 р.		2022 р.		2022 р. до 2018 р., %
	млн грн.	%	млн грн.	%	млн грн.	%	
Податок на майно	31272,0	51,24	37433,4	49,46	36790,8	43,64	116,6
в т. ч.: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	3636,0	5,96	5759,0	7,61	7119,0	8,44	195,8
плата за землю	27321,1	44,77	31471,6	41,58	29568,4	35,07	108,2
транспортний податок	314,9	0,52	202,8	0,27	103,4	0,12	32,8
Єдиний податок	29564,2	48,45	38031,0	50,25	47226,1	56,02	159,7
в т. ч. 4 група	5272,2	8,64	5338,1	7,05	4493,6	5,33	85,2
Туристичний збір	90,7	0,15	130,6	0,17	186,4	0,22	205,5
Збір за місця для паркування транспортних засобів	99,9	0,16	91,2	0,12	101,8	0,12	101,9
Разом	61026,4	100,0	75686,2	100,0	84305,1	100,0	138,1

*Розраховано на основі [2].

Виходячи з цього, можна стверджувати про відсутність значних податкових надходжень від цих місцевих податків та зборів до місцевих бюджетів, що обмежує фінансові ресурси для розвитку сільських територій.

Резервами фінансових ресурсів для місцевих бюджетів, які можуть бути використані для розвитку сільських територій можуть бути результати інвентаризації нерухомого та рухомого майна, яке не внесено до відповідних реєстрів та перегляд ставок місцевих податків та зборів.

Перелік використаних джерел інформації:

1. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 27.03.2023).
2. Доходи. Місцеві бюджети. URL: <https://openbudget.gov.ua/national-budget/incomes> (дата звернення 24.03.2023).